

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11655/2023
26.06.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Нешић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Високог савета судства, Привредног суда у Лесковцу, које заступа Државно правобранилатшво, Одељење у Лесковцу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гжрр 301/22 од 14.12.2022. године, у седници одржаној 26.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гжрр 301/22 од 14.12.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врању Прр1 53/21 од 27.01.2022. године, ставом првим изреке обавезана је тужена да тужиоцу исплати на име новчаног обештећења за неимовинску штету због повреде права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Лесковцу Ст.бр. 295/11 од 18.11.2011. године износ од 800 евра у динарској противвредности на дан исплате према средњем курсу Народне банке Србије, са каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке увећане за 8 процентних поена почев од дана 27.01.2022. године, као дана првостепеног пресуђења па до исплате, све у року од 8 дана од дана пријема отправка пресуде, док је преко наведеног износа па до траженог износа од 3.000 евра или за износ од 2.200 евра као и за тражену камату на овај виши износ тужбени захтев одбијен, као неоснован. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужиоцу исплати на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року предмету Привредног суда у Лесковцу Ст.бр. 295/2011 износ од 1.189.917,67 динара са законском затезном каматом и то: на износ главног дуга од 621.896,00 динара почев од 31.07.2020. године, као дана подношења тужбе па до коначне исплате. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка исплати износ од 202.750,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гжрр 301/22 од 14.12.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у усвајајућем делу става првог изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом и трећем изреке тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Лесковцу Ст. 295/11 исплати износ од 1.189.917,67 динара са законском затезном каматом на износ главног дуга од 621.896,00 почев од 31.07.2020. године, као дана подношења тужбе па до коначне исплате. Ставом трећим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешног и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао правилност побијане одлуке у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11...10/23), и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је са још 11 тужилаца водио парнични поступак пред Општинским судом у Врању против ГП ДС „Новоградња“ ради накнаде материјалне штете на име умањене вредности станова и уништено или знатно онемогућено коришћење станова. Пресудом Општинског суда у Врању ПП 106/06 њихови тужбени захтеви су усвојени, а пресудом Окружног суда у Врању Гж1 413/06 од 02.04.2007. године првостепена пресуда је потврђена у погледу одлуке о главној ствари, а преиначена у погледу одлуке о трошковима парничног поступка. На основу напред наведене извршне исправе – правноснажне пресуде Општинског суда у Врању ПП 106/06 од 20.10.2006. године тужилац је, као извршни поверилац заједно са још 11 извршних поверилаца 25.05.2007. године поднео предлог за извршење Општинском суду у Врању, који је решењем о извршењу И 843/07 од 11.06.2007. године одредио спровођење извршења на непокретностима извршног дужника побројаним у том решењу и одређена је забележба решења о извршењу у корист извршних поверилаца, које решење је уписано је књигу Интабулације и забележбе Основног суда у Врању дана 18.06.2007. године. С обзиром да је у извршном предмету Општинског суда у Врању И 30/07 већ био у току извршни поступак продаје дела непокретности на којима је тужилац ставио забележбу - кп.бр. 5450 – Управна зграда ГП ДС „Новоградња“ Врање, то је предмет тужиоца И 843/07 здружен са предметом И 30/07. Из списка Основног суда у Врању И 10999/10 следи да је у том предмету извршни поверилац ББ решењем Општинског суда у Врању И 30/07 од 23.03.2007. године исходовао забележбу решења о извршењу у своју корист и то на непокретности извршног дужника - кп.бр. 5450 зграда 1 и кп.бр. 5450 зграда 2 по пл. 13588 у КО Врање 1. Забележба и решење И 30/07 од 23.03.2007. године уписано је у књигу Интабулације и забележбе дана 28.03.2007. године. Тужилац је издејствовао упис првостепеног намирења према решењу Општинског суда у Врању И 843/07 од 12.06.2007. године у односу на кп.бр. 5450 зграда 1 и зграда 2 дана 18.06.2007. године, међутим, на осталим непокретностима из наведеног решења и то на кп.бр. 6447/2, 8467/1, 5488/1, 848/1, 8494/1 и 6529/2 тужилац је издејствовао упис заједно са осталим повериоцима у предмету И 843/07 као прворедни у односу на ту непокретност. У даљем току поступка процењене су наведене непокретности и закључком од 20.03.2009. године, 11.05.2009. године и 16.09.2009. године одређена је

продаја, међутим, исте нису продате. Решењем Основног суда у Врању И 10999/10 од 03.02.2021. године поступак је прекинут због отварања стечајног поступка над извршним дужником ГП ДС „Новоградња“ Врање. У овом извршном поступку тужилац није намирен, јер непокетности нису продате. Закључком о признатом потраживању у стечајном поступку, тужиоцу је признато и различно право – право првенственог намирења и то на објектима 1 и 2 у ... улици на кп.бр.5450, као и на објектима на кп.бр. 6529/2 у улици Према извештају стечајног управника од 16.12.2020. године није продата никаква имовина па ни предметне непокетности на којима је тужиоцу признато различно право у стечајном поступку. Из налаза и мишљења судског вештака финансијске струке следи да би тужилац заједно са осталим лицима из предмета И 843/07, да је спроведено извршење и продаја тих непокетности, намирио своје потраживање, јер је у односу на имовинску целину кп.бр. 6529/2 у улици ... процењена вредност имовине на 11.990.267,50 динара, а исти је прворедни, јер није било забележби решења о извршењу пре тужиоца на овој парцели, као и из продаје имовинске целине кп.бр. 8467/1, 8488/1 и 8494/1 где је процењена вредност од 27.920.000,00 динара, да у сваком случају, с обзиром да је тужилац прворедни у односу на прву и другу имовинску целину, вештак је закључио да би тужилац намирио своје потраживање да је дошло до продаје.

Из изјашњења стечајног управника од 16.12.2020. године следи да је решењем Привредног суда у Лесковцу Ст.295/2011 од 18.11.2011. године отворен стечајни поступак над стечајним дужником ГП ДП „Новоградња“ Врање, да је тужилац пријавио потраживање под редним бројем 446 у износу од 1.432.143,56 динара и то износ од 621.896,00 динара на име главног дуга, износ од 61.707,27 динара на име трошкова поступка, износ од 695.701,61 динара на име камате за главни дуг и износ од 52.838,68 динара на име камате на трошкове поступка по основу пресуде П1 106/06 од 20.10.2006. године, пресуде Гж1 3413/06 од 02.04.2007. године и решења И.бр.843/07 од 12.06.2007. године. Тужиоцу је признато потраживање у износу од 1.189.917,67 динара, а оспорена је обрачуната камата у износу од 242.225,89 динара, јер приложени обрачун обрачунате камате је извршен конформном методом. Према изјашњењу стечајног управника продаја имовине у стечајном поступку није вршена због постојања захтева за реституцију, као и због тога што део имовине стечајног дужника није укњижен.

Решењем Привредног суда у Лесковцу Р4 Ст. 6071/2019 од 29.11.2019. године, усвојен је захтев предлагача овде тужиоца и утврђено да му је у поступку који се води пред Привредним судом у Лесковцу у предмету Ст бр. 295/2011 повређено право за суђење у разумном року из члана 32. став 1. Устава РС.

Код тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиоца за накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, применом члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и члана 1. став 1. Протокола уз исту, члана 32. став 1, члана 35. став 2. и члана 58. став 1. Устава Републике Србије, члана 22. став 2. и члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 154. став 3, 155, 172. и 277. Закона о облигационим односима, с обзиром да је утврдио да је тужилац због повреде права на суђење у разумном року претрпео имовинску штету, због које је одговорна тужена, јер није искористила сва законска овлашћења која су јој стајала на располагању ради намирења потраживања у стечајном поступку и није доказала да је штета настала искључиво кривицом тужиоца или трећег лица, да би се ослободила од одговорности, а да висина штете коју трпи тужилац одговара утврђеном потраживању тужиоца у стечајном поступку, и да на износ потраживања који представља главни дуг да тужиоцу припада законска затезна камата од подношења тужбе.

По оцени Врховног суда, правилно је другостепени суд применио материјално право из одредбе члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 154, 155. и 172. Закона о облигационим односима, када је преиначио првостепену пресуду и одбио, као неоснован тужбени захтев тужиоца за накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, у висини признатог, а неисплаћеног потраживања тужиоца према стечајном дужнику ГП ДП „Новоградња“ Врање у стечајном поступку који се води пред Привредним судом у Лесковцу у предмету Ст.бр.295/2011, а разлоге које је за своју одлуку дао другостепени суд у свему као довољне и јасне прихвата и овај суд.

Неосновано се ревизијом тужиоца оспорава правилност другостепене пресуде и указује на погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од кад је стекла право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Закључком усвојеним на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда Спп 6/2016 од 02.11.2018. године, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. Према допуњеном Закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године (којим је допуњен наведени Закључак) у погледу извршних дужника физичких и правних лица који не спадају у наведену категорију, нужно је утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и неисплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда.

Тужиоцу је решењем Привредног суда у Лесковцу Р4 Ст 6071/2019 од 29.11.2019. године утврђена повреда права на суђење у разумном року. Ненамирено потраживање тужиоца није потраживање запосленог из радног односа према стечајном дужнику, већ комерцијално потраживање. С обзиром на то да тужилац није доказао узрочно-последичну везу између утврђене повреде права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Лесковцу Ст 295/2011 и неисплаћеног потраживања, односно није доказао постојање узрочно-последичне везе између штете коју трпи (у висини признатог, а неисплаћеног потраживања) и неадекватног поступања органа тужене у стечајном поступку у циљу намирања свог потраживања, то је правилно одлучио другостепени суд када је преиначио првостепену пресуду и одбио, као неоснован овај тужбени захтев тужиоца. У конкретном случају ненамирено потраживање тужиоца није потраживање запосленог из радног односа према стечајном дужнику, већ комерцијално потраживање, за чију наплату тужена не може бити одговорна, имајући у виду све околности утврђене у овом поступку. Наиме, у конкретном случају није остварен услов за одговорност тужене, јер се одлуке донете против друштвених или државних предузећа по основу потраживања из радних односа не могу изједначити са одлукама против друштвених или државних предузећа донетих по основу потраживања која су проистекла из комерцијалног односа. Околност што тужилац своје признато потраживање према таквом предузећу над којим је покренут поступак стечаја није намирио, не може се ставити на терет туженој, јер тужилац у смислу члана 231. ЗПП није доказао да је могао да се наплати из новчаног износа добијеног продајом непокретних ствари стечајног дужника,

односно продајом стечајног дужника као правног лица, и да би тај износ био довољан за исплату његовог утврђеног потраживања и да је изостало потпуно намирење тужиоца у стечајном поступку искључиво због неправилног или незаконитог рада стечајних органа за чије одговара тужена.

Супротно наводима ревизије да је одлуком другостепеног суда повређено право тужиоца на наплату имовинске штете коју трпи, јер се одговорност тужене заснива на неспровођењу судских одлука, и према налажењу овог суда тужена не може одговорати за комерцијална потраживања предузећа основаног на бази друштвеног или државног капитала са којим је тужилац слободном вољом ступио у комерцијални однос. У конкретном случају тужилац има потраживање које проистиче из комерцијалног односа, а тужена нема обавезу да тужиоцу накнади имовинску штету по основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, јер се одредба овог члана односи на имовинску штету која настане због дужине трајања судског поступка, а не због неисплаћивања дуга од стране стечајног дужника. Стога су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Правилан је став другостепеног суда да је извршни дужник у моменту покретања поступка извршења имао непокретну имовину чија вредност превазилази висину потраживања тужиоца и да се тужилац могао наплатити да је та имовина уновчена, али да то не значи да би иста била и уновчена у тој вредности и да би тужилац могао да се наплати, а што управо потврђује и чињеница да је у извршном поступку закључцима од 20.03.2009. године, 11.05.2009. године и 16.09.2009. године одређивана продаја тих непокретности, али да исте нису биле успешне. Ово посебно, јер су постојале сметње за продају тих непокретности, с обзиром да су према извештају стечајног управника у питању нелегалне, неукњижене непокретности и непокретности у поступку реституције, односно непокретности са правним недостацима, које у извршном поступку и поред заказаних рочишта за продају нису продате, а из утврђеног чињеничног стања не произлази да је пропуст у раду органа тужене довео до штете на страни тужиоца.

Супротно наводима ревизије правилна је одлука о трошковима поступка.

На основу члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић